

Ivan Golub

Proljeće Crkve

O 50. godišnjici otvaranja Drugog Vatikanskoga Koncila

Značajke

Prije 50 godina papa bl. Ivan XXIII. otvorio je II. Vatikanski koncil. U vrijeme otvaranja i dijelom održavanja Koncila bio sam u Rimu, ne kao koncilski otac nego kao običan čovjek, student, doktorand. S tog vidnoga kuta pratio sam zbivanja u vrijeme Koncila. Po povratku u Domovinu uključio sam se u presađivanje slova i duha koncila na domovinsko i crkveno tlo.

II. vatikanski koncil bio je iznenađenje, a nekima možda i zaprepaštenje, kad ga je papa bl. Ivan XXIII. navijestio. Prvi koji je bio zatečen pomisli da se otvori ekumenski koncil, bio je sam najavitelj koncila Ivan XXIII.

Biskup Albino Luciani, kasnije papa Ivan Pavao I., zapisao je što mu je Ivan XXIII. pripovijedao o misli da sazove ekumenski koncil:

„Jednoga jutra došao je k meni Tardini (kardinal, državni tajnik) s uobičajenim svežnjem spisa. Pregledavamo ih i zatim raspravljamo o prilikama u svijetu. 'Toliki problemi, tolike teškoće!' – veli on. Govorimo što može učiniti Crkva da tome priskoči u pomoć. Nisam na to mislio, ali toga mi časa sine riječ i rekoh: 'Bio bi potreban ekumenski koncil.' Izrekavši to kao da sam se snebio što sam izgovorio. I motrim Tardinija. On spusti spise na stol. Gledao sam kako su mu zasjale oči ispod debelih stakala kratkovidna čovjeka. I začuo kako veli: 'To je, Svetosti, velika ideja.' Da, potreban je koncil. Navikao sam da slijedim u svoj jednostavnosti ono što mi se čini da je Gospodinovo nadahnuće. Tako sam učinio i ovoga puta.“

Ivan XXIII., kad mu je došla misao o sazivu ekumenskoga koncila, mogao ju je odmah potisnuti: što mi to pada na pamet; nepovoljna su vremena, a tu je i moja visoka dob (izabran za papu sa 77 godina); čemu si remetiti mir i naprtiti si ogroman posao; tu je „hladni rat“, tu su politički blokovi, istočni i zapadni; a onaj I. Vatikanski koncil se nasukao na ratu, koncil nije uspio ni završiti; kud sada sazivati nekakav koncil. Sve je to Ivan XXIII. mogao u sebi promišljati i uvažiti kao razloge protiv sazivanja ekumenskoga koncila. Ipak ne, bitno je bilo

nadahnuće, bitan je bio glas odozgo. Sve je ovo drugotno. I tako je na blagdan obraćenja sv. Pavla 25. siječnja 1959. Ivan XXIII. obznanio Urbi et orbi, naum da sazove ekumenski koncil.

Dana 11. listopada 1962. papa Ivan XXIII. otvorio je 21. ekumenski, Drugi Vatikanski koncil. U ono doba nije bilo terorizma ni pustih pregleda pa sam uspio tog dana ući u baziliku sv. Petra. Čekali smo govor Ivana XXIII. Potresen i radostan kazivao je govor kojim je otvorio II. Vatikanski koncil „Gaudet mater Ecclesia – Raduje se Majka Crkva“. Bio sam dosta blizu pa sam mogao sve vidjeti i čuti:

„U svakodnevnom obavljanju naše dušobrižničke službe katkada nam paraju uši sumnjičenja što dolaze od duša koje su gorljive u revnosti ali nemaju dovoljnog osjećaja za razbor i za pravu mjeru. Oni u suvremenim prilikama vide samo prijevaru i propast. Govore da je ovo naše vrijeme, u usporedbi s ostalim vremenima gore...Ali nama se čini da se moramo ograditi od tih zlogukih proroka koji vazda navješćuju propast kao da je na pomolu konac svijeta. U sadašnjem stanju svari dobra Providnost vodi nas novim međuljudskim odnosima koji zalaganjem ljudi i iznad bilo kojeg njihova očekivanja vode k ispunjenju još viših i neočekivanih nauma Providnosti...XXI. ekumenski koncil želi prenijeti čist i cjelovit nauk, bez ikakva okrnjivanja ili izobličenja, nauk koji je tijekom 20 stoljeća, unatoč poteškoćama i protivnostima, postao zajedničkom baštinom ljudi, baštinom koju, istina, nisu svi dobro primili, no koja je ipak uvijek bila otvorena riznica ljudima dobre volje.

Nije naša zadaća da samo čuvamo dragocjeno blago, to jest katolički nauk, kao da se trebamo brinuti jedino za starinu; već da se radosni i bez bojazni dademo na posao što ga traži naše vrijeme i tako prosljedimo putem kojim Crkva ide već dvadeset stoljeća. Punctum saliens ovoga sabora nije dakle rasprava o ovom ili onom članku temeljnog crkvenog nauka... Za to nije potreban koncil. Ali od obnovljenog, vedrog i mirnog prihvaćanja cjelokupnog nauka Crkve... kršćanski, katolički i apostolski duh cijeloga svijeta očekuje korak dalje u promicanju nauka i oblikovanju savjesti u što većoj vjernosti izvornom nauku, ali tako da on bude proučen i izložen u obliku koji odgovara istraživanju i književnom izričaju suvremene misli.

Jedno je bit drevnoga nauka depositum fidei, a drugo je izričaj kojim je taj nauk iznesen...Crkva se uvijek suprotstavljala zabludama. Često ih je osuđivala vrlo strogo. Ipak u današnje vrijeme Kristova zaručnica radije želi posegnuti za lijekom milosrđa negoli strogosti; ona smatra da treba odgovoriti suvremenim potrebama ne osudama već vrijednošću svojega nauka...Katolička Crkva smatra svojom dužnošću da se djelotvorno zauzme za ispunjenje velikog otajstva jedinstva za koje je Isus Krist žarko molio Oca nebeskoga uoči svoje žrtve.“

S ushitom sam slušao ove nove glase iz usta Ivana XXIII. na otvaranju Koncila. Poslije otvorenja koncila otišao sam u Zavod sv. Jeronima, objedovao, odmorio se i navečer sam opet išao na trg sv. Petra. Po uzoru na Efeški koncil, koji je proglasio bogomaterinstvo Marijino, kada su efežani koncilskim ocima napravili bakljadu, rimljani su napravili bakljadu za II. vatikanski koncil, Ivanu XXIII. dana 11. listopada kad se slavila od efeškoga koncila donesena dogma o Mariji Majci Božjoj. Sav je trg bio pun. Sudionici s bakljama su dolazili tako da su trg pretvorili u plamteći križ. Jedni s lijeva, jedni s desna, jedni odozgo, jedni odozdo. A u središtu je bio obelisk, što ga je davno bio postavio Siksto V., papa hrvatskoga porijekla, jer mu je otac došao s naše obale Jadrana u Italiju, oženio se talijankom i imao sina Felicea, kasnijega papu Siksta V.

Te večeri pojavio se na prozoru apostolske palače papa Ivan XXIII. Bila je mjesečina, bio je pun mjesec. Ja sam stajao, pamtim dobro svoje mjesto, na desnoj strani na rubu kolonada, ali tako da sam mogao gledati na prozor. Ovo je veliki dan, bit će velike riječi. Međutim, obične riječi, a najobičnija i najpotresnija je bila ova:

„I ovaj mjesec je izišao da vidi ovaj čudesni prizor, (ovu bakljadu, ovaj trg)“.

(To mi je dalo naslov knjizi o Ivanu XXIII Mjesec nad Tiberom, Zagreb 1968. I bio je mjesec.)

Potom je papa rekao:

„Ja ne značim ništa, ja sam vaš brat koji je po Božjem određenju postao vaš otac. Sve skupa očinstvo i bratstvo, sve je Božja milost, sve, sve“.

I kazao je:

„Kada dođete doma, pomilujte djecu i recite da je to milovanje od pape, carezza del papa“.

Prolomio se nezaustavljiv pljesak. Jedna gospođa koja je stajala blizu, očito je imala kome prenijeti to milovanje, toliko je pljeskala. Bio je to zaključan dan otvaranja II. Vatikanskog koncila.

Ivan XXIII. umire 3. lipnja 1963. Vrijeme pape Ivana XXIII. bilo je vrijeme Pohoda. Bio je to pohod jednostavnosti i topline, pohod smjelosti i blizine, pohod svetosti i vedrine, pojavljenje ljudskosti i duhovnosti, dobrohotnosti i jedincatosti, nesvedivosti i neponovljivosti.

Ivan XXIII. je otvorio, Pavao VI. zaključio II. Vatikanski koncil, a Ivan Pavao II. podario je Crkvi i svijetu Koncilski katekizam. I time se je uvrstio u koncilске pape. Kao član Međunarodne teološke komisije bio sam 7. prosinca 1992. na proglašenju Katekizma Katoličke crkve u Kraljevskoj dvorani u Apostolskoj palači u Vatikanu.

Vratio sam se u rujnu 1964. iz Rima u domovinu, ovjenčan doktoratom svete teologije, osposobljen licencijatom/magisterijem biblijskih znanosti i nadasve oduševljen Drugim Vatikanskim Koncilom, koji će 1965. završiti.

Zanosna koncilska povorka, i pokoncilska povorka, kako ona koju sam ostavio u Rimu, tako ona koju sam našao u domovini, ako se može uspoređivati malo s velikim, predstavljala je oduševljeni exodus, nošen nadom i obećanjima danima na Sinaju koji se zove Drugi vatikanski koncil. Kakvo je to bilo doba? Govorim iz iskustva. Bilo je to vrijeme crkvenoga buđenja. Od dremljivosti, od tromosti od jednoobraznosti, vrijeme očekivanja novoga doba, veće spremnosti za neizvjesno. Doba veće otvorenosti za moguće i buduće, doba izmirenja sa svijetom. Bilo je to kao proljetni zrak kada nadire toplina, kad sve pupa kao proljeće puno obećanja i crkvenoga preporoda.

Doba u kojem se imalo puno povjerenja, kad se nekako posebno vjerovalo i u Boga i u ljude. Kad se strah stao zamjenjivati stvarnom ljubavi, bilo je to doba dogovora i razgovora, traženja i nalaženje, uspjeha i grješaka, no vrijeme kad se imalo strpljenja, gdje se nije trošilo glavninu crkvene, eklezijalne snage na grčevito pritezanje kočnica, ali se nije niti ispuštalo kočnice iz ruke. To doba bilo je nalik na mladost ili pomlađenje Crkve, na svjež zrak u drevnim prostorijama, na proljeće Crkve, na nove Duhove, kako je to slikovito rekao začetnik koncila blaženi Ivan XXIII. Rekao bih bilo je to doba pohoda koje je brzo postalo prošlost. Bilo je to doba kao doba zaljubljenosti, poslije kojeg slijedi doba ljubavi.

Zanos zaljubljenosti splasne, a onda dolazi stvarnost ljubavi sa svim svojim sastavnicama. Ja sam svjedok, iskusnik toga doba, doba zanosa i doba svakodnevnosti, nezaboravnog zanosa, no i svakodnevice s oduševljenjem i s predanim radom, ali i sa sporenjima i osporavanjima. Riječju – doba rasta sa svim zakonitostima svakoga rasta. A osnovna sastavnica rasta jest stalna istovjetnost/identitet i vremenska mijena/nadrastanje.

Kao studentu / učeniku teologije bilo mi je dano onog 11. listopada 1962. prisustvovati otvorenju Drugog Vatikanskoga Koncila i pribivati na prvoj sjednici Koncila, a 7. prosinca 1992. bilo mi je dano kao teologu Međunarodne Teološke Komisije prisustvovati činu proglašenja koncilskoga Katekizma Katoličke Crkve. Milost je biti na otvaranju II. Vatikanskoga Koncila, milost je i radost nakon 50 godina moći sjećati se otvaranja Koncila i s vama podijeliti tu radost.

U Zagrebu, 19 studenoga 2012. Izgovoreno na Svećeničkom danu Zagrebačke nadbiskupije u dvorani Međubiskupijskoga dječakškoga sjemeništa na Šalati.